

Hembygdsbladet

Årgång 19, nummer 2
Maj 2017

Enhörna Hembygdsförenings
informationskrift

ÅRETS FÖRENING OCH ÅRETS
HEMBYGDSFÖRENING | 2016

NATIONALDAGSFIRANDE

TISDAGEN DEN 6 JUNI KL. 16.00 ÄR DET SAMLING VID ENHÖRNA HEMBYGDSMUSEUM FÖR ÅRETS FIRANDE AV NATIONALDAGEN

Vid museet kommer vi att ha en fanborg och det blir tal samt sång och musik.
Ta gärna med kaffekorg eller köp korg av oss!
Kom och njut av en härlig försommardag tillsammans med andra enhörnabor.
Museet öppnar för säsongen!

Välkommen!

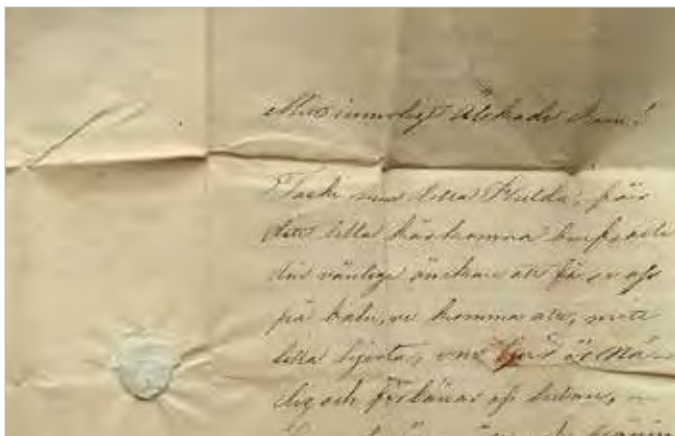

ENHÖRNA HEMBYGDSMUSEUM

Öppet Söndagar 13 - 16
(6 juni t o m september)

Besök vårt Hembygdsmuseum vid
Överenhörna kyrka.
Njut av miljön och spännande utställningar.
Kaffeservering (Se vidare på sidan 2!).

Huldas brevsamling, en av våra nya skrifter

Museet med sina många unika delutställningar

Gammaldags skoldag 11 juni. På bilden simundervisning

Mopedrally ett mycket omtyckt evenemang, 17 september

ETT ÄROFULLT OCH SPÄNNANDE UPPDRAG

”Jag har nyligen åtagit mig ett nytt och hedrande uppdrag som ordförande i vår Hembygdsförening” skrev jag i det här bladet för ett år sedan. Vad har hänt sedan dess?

Ja, inte är det mindre hedrande idag efter de två utmärkelserna Årets Förening i Södertälje och Årets Hembygdsförening i länet och med över 80 personer på vårt årsmöte!

Dessutom har vi massor på gång inför sommarens öppethållande! Vi kommer att ha två nya utställningar, en om kartor och en om konstnären Åke Falk. Förutom det kommer vi att utveckla den kyrkliga delen och åtgärda en hel del vid Husabyutställningen, både in- och utvändigt.

Vi kommer att ha inte mindre än tre nya skrifter:

- Huldas brev som vår förre ordförande Leif Tellestedt har skrivit
- En om Enhörnakören som Birgitta Allmo har förfärdigat
- En om konstnären Åke Falk som undertecknad gör tillsammans med Anne-Marie Andersson och konstnärens son Christer

MISSA INTE VÅRA TEMASÖNDAGAR

- Gammeldags skoldag den 11 juni
- Skolvägsvandring den 9 juli
- Kafferep/saftkalas den 30 juli
- Skoltema förhoppningsvis med elever från Överenhörnas sista skolklass den 24 september
- Missa inte heller vår ”stadsvandring” som ingår i Södertäljes Stadsvandringar. Samling vid hembygds museet den 13 juni kl 18.00
- Glöm inte den sedvanliga Marknaden den 27 augusti
- Fjölårets succé - Mopedrallyt går nu av stapeln för andra året den 17 september

Titta även in i Stadshuset entré i sommar! Där har vi tillsammans med kommunens övriga hembygdsföreningar en utställning om Folkskolan 175 år! **Vernissage 8 juni.** Öppen t.o.m. 7 september.

Som ni säkert förstår har vi inte legat på latsidan!

Om ni vill vara med och utveckla verksamheten - hör av er! Alla goda idéer tas emot tacksamt och alla hjälpsamma händer likaså! Och om ni inte redan är medlemmar - bli det!

Vi behöver er alla! / Er ordförande Mona

UTSTÄLLNING – KARTOR

Kartor som visar platser, vägar och byggnader såväl på aktuella som gamla kartor får lätt fantasin att resa iväg

På nutidens aktuella kartor förundras man över hur landskapet egentligen ser ut, var platser ligger, hur man kan ta sig dit eller hur kartbilden visar en nyligen besökt plats.

När man får tag på gamla kartor börjar genast sökandet efter kopplingen till nutid, hur såg det en gång ut på den plats ögonen just fäst blicken.

Ja, det är många frågor och funderingar som kommer upp i kontakten med kartor.

Just nu jobbar vi på att få ihop en utställning av kartor med koppling till Enhörna, både aktuella som historiska. Eftersom ämnet och tillgången på material är stort börjar vi med ett antal nutida kartor med olika inriktning samt ett flertal historiska kartor, företrädesvis skifteskartor som visar några av Enhörnas gårdar så långt tillbaka som till 1700-talet.

VÄLKOMMEN till utställningen! / Staffan Holmberg

UTSTÄLLNING – ÅKE FALK

Vi kommer att till sommaren göra en utställning om Åke Falk och hans konstnärskap. Vi har kontakt med hans son Christer som skall hjälpa oss med den.

HÖRSELSKADADES FÖRENING SÖDERTÄLJE, MÅNADSMÖTE DEN 22 APRIL 2017

Foto: Peter Karlsson

Lördagen den 22 april besöktes vi av ett 25-tal medlemmar från Hörselskadades förening i Södertälje. Månadsmötet hölls i småskolan där det också dukades upp till lunch och kaffe.

Det ingick också visning av museet. Många imponerades av skolsalen och storskolans miljöer såsom tegelbruk, lantkök, sy- och vävkammare, smedja och snickeri.

I gruppen ingick det 2 som var döva. De hade tolkar med sig som skrev med en otrolig fart på ett tangentbord och texten kom direkt upp på en skärm. Vilket gjorde att de fick samma information som de andra. En mycket lyckad och trevlig dag. / Kicki och Olle

EN SKOLVÄGS-VANDRING DEN 9 JULI KLOCKAN 14.00

Vi gör en kort vandring i närområdet av muséet och berättar hur vår skolväg kunde te sig för länge sen.

Barnen på bilden är fr.v.

Hans Andersson Gransta, Bruno Gustafsson Duvlöt, Lennart Gustafsson Duvlöt och Staffan Qvarnström Herrnäs.

FOLKSKOLAN ÄN EN GÅNG

Det äldsta dokumentet om skolundervisning i Enhörna finns på Riksarkivet i Uppsala. Carl Gustav Stare skriver ett brev till Ytterenhörna församling i vilket han donerar sin insättning av spannmål i Sockenmagasinet till "fattiga Barn och till en Schole-Mästares aflöning".

I förra artikeln om skolan nämndes just magasinet (se bild t.h.) där lön fanns till skolläraren. Sockenmagasinen var en viktig institution i bondsocknarna på 1700-talet. Dit inbetalades säd som skulle tjäna som reserv om skörden slog fel. Då kunde bonden få hämta utsäde till sina åkrar. Där fanns alltså även lön till läraren. Magasinet finns kvar mitt emot Ytterenhörna kyrka på andra sidan vägen. Magasinstatuterna för Ytterenhörna stadfästes av Kungl. Maj:t 1773.

Carl Gustav Stare redogör om reglerna för donationen. Han konstaterar att gåvan om sju tunnor råg och en tunna korn för fattiga barn och fyra tunnor korn till skolmästaren är för ringa. Han skriver också att underhåll utdelas till tre barn vars föräldrar är döda eller så fattiga att de inte kan försörja barnen. Skolmästaren får sin del årligen under förutsättning att han med nit sköter kristendomsundervisningen. I annat fall må ”thetta underhåll indragas och besparas till insättning i Sochna-Magazinet”. I ett PS skriver han att han vill undvika tvist mellan de bågge socknarna och förklarar att av de ”3ne barnen som årligen till underhåll är berättigade skall allenast ett ifrån Öfwerenhörna Socken, som the tvenne alltid i Ytterenhörna utses.”

Tuna skola fanns på samma sida som magasinet. Skolfotot är från år 1929 klasserna 1 -2.

Främre raden fr.v.

Mary Rosén, Rothugget Ekeby, Ingegerd Eriksson Dalhem (gift Nyström Bussholm), Ulla Wester, Sonja Brodin, Ekeby, Lärare Sonja Jaensson, Linnea Mählqvist, Viksberg, Anna-Britta Fredriksson, Ekeby, Märta Karlsson, Nybygget.

Mellanraden fr.v.

Olle Prim, Signe Lindgren, Sven Kärrström, Åke Månsson, Ekeby, Anton Karlsson, Nybygget, Birgit Zetterblom, Vinberga, Britta Roos.

Bakre raden fr. v.

Sture Jansson, Sandviken, Sven Karlsson, Nybygget, Lasse Andersson, Tomtbacken (Snickarlasse) Lindell ?, Bengt Ullman, Hagaberg, Stig Jansson, Sandviken.

HUR VAR EN SKOLDAG FÖR 70 ÅR SEDAN?

Efter en lång skolväg samlades barnen utanför Småskolan i Överenhörna och

bollade, hoppade hopprep eller spelade fotboll. Plötsligt kom fröken ut på stentrappan med sin ringklocka i handen. Hon ringde i den och det ljud i hela omgivningen och med ens avstannade alla lekar. Barnen ställde upp sig i två led, ettorna och tvåorna för sig. När alla lugnat ner sig, marscherade leden in i tamburen för att där ta av ytterplaggen och ställa väskorna på bänken. När så fröken öppnade dörren till

skolsalen gick samtliga in i ordnade led för att ställa sig vid bänkarna. Fortfarande stående sjöngs en psalm och ”Fader Vår” lästes. Sen satte sig barnen i sina bänkar och dagen började antingen med kristendomslära, läsning, räkning eller skrivning. Inför matrasten lästes en bön och den medhavda matsäck som oftast bestod av smörgås, mjölk eller saft intogs i tamburen. Lekar på gräsmattan tills klockan ringde in igen. Skoldagen slutade vid 2-3 tiden. / Anne-Marie

VALLASKOLANS VARDAG ÅR 2017

Tillsammans med Vallaskolans rektor Ulrika Hamber Videfors samtalande jag med eleverna Isak, Johan, Alva och Nina i årskurs 5 om deras skola idag. De börjar ofta dagen med att prata om vad de gjort dagen innan eller något som känns viktigt att ventilera. De har också bänkböcker som de kan läsa i. Just nu har man avslutat två temaveckor som har handlat om värdegrundsfrågor. Där diskuterades vad som skall förbättras, vad BRIS står för, när agan förbjöds etc. Eleverna i femman samarbetade med tvåorna för att de ska känna sig tryggare i sin skolvardag. Efter en sådan vecka tyr sig tvåorna gärna till sin kamrat i femman. Varje elev har en ipad eller dator som är skolans egendom och som de får ta hem. Men information hämtas även i böcker och eleverna besöker skolans bibliotek 1- 2 gånger i veckan och kan då få hjälp av en bibliotekarie som är på skolan två dagar i veckan. Vasatiden i historia och Europa i geografi, faktatexter om djur är ämnen man jobbar med nu på våren.

Skolan har fått tillgång till utvecklingslärare som handleder lärarna med fokus på undervisningens kvalitet och de är också med i klasserna. Nytt är ”talpinnar” med elevernas namn på; istället för traditionell handuppräknings drar läraren en ”pinne” och då får just den eleven tala. Det gör att alla ska komma till tals och inte bara den som gärna vill höras. Läraren sätter upp mål för varje lektion vilket eleverna tycker är bra så att man lättare kan fokusera på sitt arbete.

Man måste vara ute på rasterna även om vädret inte är det bästa. Då vill man vara med kompisar eller leka i skogen. Vad kan vara tråkigt en dag? Tråkigt med vikarier, onödigt tjafs mellan kompisar och att bli retad.

Vallaskolan har egen kock så maten är vällagad och består av både salladsbord, soppa, ofta hembakat bröd och vegetariskt alternativ till den ordinarie maträtten.

Skolan känns trivsamt och många elever från andra delar av kommunen söker sig till den. / Anne-Marie

BESÖK AV ARKIVDATA

Den 19 april kom Arkivdata (kommunens arbetsenhet som tar fram bild- och textmaterial) till oss för en heldag i vår vackra bygd. De hjälper oss att scanna bilder och texter från tidningar samt skriva om handskrivet material och har gjort det möjligt för oss att på kortare tid få fram våra skrifter. Med andra ord var det 25 för oss mycket betydelsefulla personer som besökte oss för första gången. Vi hade en trevlig dag tillsammans då de på plats fick se vårt museum med fotogalleri, skrifter och mycket annat. Sedan vankades lunch som Arkivdatas personal under stor munterhet hjälptes åt att bereda. Vi i styrelsen som var på plats bjöds på en utsökt lunch! På eftermiddagen gick vi upp på Lurberget för att se de vackra vyerna därifrån. En mycket trevlig dag för både Arkivdata (har de berättat att de alla tyckte att det var) och för oss fyra i styrelsen som var med hela eller delar av dagen.

/ Mona och Britt-Marie

Besöket avslutades med en tur till den vackra utsiktsplatsen Lurberget ovanför Ångbåtsbryggan vid Ekensberg.

MEDLEMSMÖTE MED VISNING AV KLÄDER FRÅN 30-TALET

Vi är mycket stolta och glada för det stora intresse som finns för vår förening och gläds åt vårt stora medlemsantal. Att vi vann två ärofyllda titlar detta år beror säkert till stor del på er medlemmar och er lojalitet till oss.

Vi vill därför använda en del av våra vinstpengar till att ge er medlemmar en kväll med trevlig samvaro, gott fika och en upplevelse som har visat sig vara mycket populär: En visning av äldre vackra plagg arrangerad av Kicki Lindqvist.

Anmälningsblankett kommer efter sommaren!

KAFFEREP

Förra årets succé, Kafferepet återkommer i år söndagen den **30 juli kl. 13.00-16.00**.

Vi dukar upp med bullar, kakor och tårter och serverar utomhus vid vackert väder.

Vid regn finns det plats både i små- och storskolan. *Välkomna!*

KYRKVANDRINGEN 2017

Söndagen 14 maj inleddes kyrkvandringen med härligt kaffe, smörgås och stor kanelbulle.

Kyrkvandringen som arrangeras av Enhörna församling, frikyrkoförsamlingen och hembygdsföreningen startade med vandring uppför Slarvhagsvägen en bit på Sandviksvägen och första stoppet var framför Rävlot (gamla prästgården) där Olle överlämnade en uppskattad karta.

David berättade om den varsamma reoveringen som de gjort. Därefter fortsatte vi in på Bergskärsvägen ner för branta backar mot Mälaren där både andlig och lekamlig spis intogs.

Vandringen fortsatte genom skogen till Norrlöt där Ann-Charlotte berättade om Norrlöts historia och det fanns tillfälle att köpa skrifter. Ett nästan femtiotal vandrare var mycket nöjda med dagen.

Tack Anne-Charlotte, Olle och Johan med personal.

/ Kicki

STADSVANDRING

13 juni anordnar vi en vandring i kulturmiljö runt Överenhörna kyrka och Ekensberg. Vi startar vid Enhörna hembygdsmuseum **kl. 18.00** och går via Överenhörna kyrka, passerar Ekensbergs slott och tar oss upp på Lurberget som är en av Södertäljes vackraste utsiktsplatser. Vid stopp efter vägen kommer vi att ge information om platser och berättelser om människor som levt och bott i närheten av vår vandringsväg. Vi vandrar på väg så det är lätt att ta sig fram. Sista delen upp på berget är något brant, men alternativ väg finns.

Vandringen är ca 2 kilometer lång och tar 2 timmar. Museet har öppet under kvällen (både före och efter) och servering finns. */ Britt-Marie*

RAPPORT FRÅN ÅRSMÖTET 2017 OCH VÅRT 80-ÅRSFIRANDE

Det lockade många att komma och fira 80 år med oss! Uppmot 100 personer fanns på plats, medlemmar och gäster från Kulturhistoriska föreningen i Södertälje samt Järna och Nykvarns hembygdsföreningar.

Mötet började med att delar av (hela 14 st) Enhörnakören sjöng Enhörnasången, en Bellmanvisa samt tre sånger om våra födelsedagar vid 30, 50 och 80 år. Sedan berättade Britt-Marie Gylefors lite om föreningens historia. Årsmötet tog vid och som vanligt var Gunnar Lindqvist ordförande och Christer Björk sekreterare. Tack alla ni som sjöng och arbetade vid vår sida på mötet!

Efter förhandlingarna startade tårtkalaset för att fira våra 80 år. Med på aktiviteterna fanns som vanligt lotteri- och skriftförsäljning, där även Barbro Sjöström fanns med och signerade sina böcker. Kaffe och tårta bjöd vi på denna gång, men lottförsäljning och skrifter inbringade över 4 tkr till föreningen.

Vi är så lyckliga över att så många av er enhörnabor och utsocknes medlemmar och gäster fanns på plats! Det förgyller vårt arbete och får oss att vilja göra mer när vi ser den uppskattning ni ger oss! Det är inte många föreningar förunnat att ha nästan 100 personer med på ett årsmöte!

/ Er ordförande Mona

TURLISTA ÅNGFARTYGET MARIEFRED 2017

3 juni - 18 juni trafik lördagar och söndagar.

23 juni - 20 augusti trafik tisdagar-söndagar.

26 augusti - 16 september trafik lördagar och söndagar.

10.00	Från STOCKHOLM	Till	20.00
11.50	Sandviken		17.50
12.25	Enhörna-Ekensberg		17.30
13.30	Till MARIEFRED	Från	16.30

ENHÖRNA HEMBYGDSFÖRENINGENS STYRELSE

Mona Elveskog, ordf.	070/214 55 01 (elveskog@telia.com)
Olle Karlsson, vice ordf.	070/844 15 76 (olov.karlsson@live.se)
Britt-Mari Gylefors, sekr	070/535 84 56 (b.gylefors@telia.com)
Anders Östensson, kassör	070/687 15 81 (andersostensson@hotmail.com)
Anne-Marie Andersson	070/672 42 46 (anne-marie.majhem@telia.com)
Kicki Lindqvist	070/990 40 83 (kickilindqvist@spray.se)
Bengt Johansson	072/877 24 34 (iobjohansson@c-sam.nu)
Juha Nyberg	070/325 99 03 (juha.nyberg@linearis.se)

E · N · H · Ö · R · N · A

HEMBYGDSFÖRENING

Box 39, 151 28 Enhörna

Medlemsavgiften är 150/200:-/år (enskild/familj).

Plusgiro 23 89 45-0 | Swish 1230961482

Hembygmuseet hålls öppet söndagar under juni - september 13.00 - 16.00.

Tag kontakt med någon i styrelsen om du vill besöka museet vid annan tidpunkt.

Besök föreningens hemsida:

www.hembygd.se/enhorna-hembygdsforening

